

Situació d'aprenentatge¹

Títol	Per què un conflicte armat no és la solució als problemes entre estats?
Curs (nivell educatiu)	Segon de batxillerat
Matèria/Àmbit ²	Història

¹ Les situacions d'aprenentatge són els escenaris que l'alumnat es troba a la vida real i que els centres educatius poden utilitzar per desenvolupar aprenentatges. Plantegen un context concret, una realitat actual, passada o previsible en el futur, en forma de pregunta o problema, en sentit ampli, que cal comprendre, i a la qual cal donar resposta o sobre la qual s'ha d'intervenir. És en la seva resolució que l'alumnat assoleix les competències específiques. ([Decret 171/2022, de 20 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de batxillerat. Article 7 \(Elements del currículum\), punt 1, apartat e](#))

² Agrupació de matèries que s'imparteixen de manera integrada.

DESCRIPCIÓ

Per què aquesta situació d'aprenentatge? Està relacionada amb alguna altra? Quin és el context?³ Quin repte planteja?⁴

Context: L'escenari internacional actual ens ha portat de nou la guerra a Europa. Després d'un llarg període de pau, la guerra d'Ucraïna ens fa plantejar de nou la pregunta de per què sorgeixen guerres. Malgrat que l'experiència ens diu que les conseqüències d'un conflicte armat són devastadores per a tots els agents que hi participen i, especialment, per a la població civil, els humans insistim a resoldre els nostres problemes mitjançant aquesta via. Aquesta situació d'aprenentatge pretén analitzar les motivacions i les conseqüències de les confrontacions bèl·liques, posant el focus en la guerra d'Espanya (1936-1939), sobre la població civil per valorar la necessitat de promoure la cultura de la pau.

Repte: Es proposa a l'alumnat que, a partir del contrast i l'anàlisi de diverses fonts històriques, facin aportacions i realitzin una valoració crítica dels efectes de la guerra sobre la població i que proposin alternatives a les problemàtiques locals i globals basades en la cultura de la pau com a element clau per evitar escenaris com el que s'està vivint actualment a Ucraïna. Com a repte final, l'alumnat haurà d'elaborar un manifest en favor de la pau perquè sigui llegit el dia 30 de gener (Dia Escolar de la No-violència i la Pau).

³ Context: conjunt de circumstàncies que expliquen un esdeveniment o una situació i que envolten un individu, un col·lectiu o una comunitat, etc.

⁴ Repte: tema d'interès plantejat per l'alumnat, observació d'un fenomen, polèmica o controvèrsia entorn d'un fet, informació que crida l'atenció a la ciutadania, problemàtica que afecta la societat o l'entorn de l'alumnat, pregunta sobre un element de la realitat, recerca a partir d'un element investigable, necessitat plantejada per un agent extern, dilema que cal comprendre, manifestació artística, etc.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

Amb la realització d'aquesta situació d'aprenentatge s'afavoreix l'assoliment de les competències específiques següents:

Competències específiques	<u>Matèria</u>
Competència 1. Aplicar els procediments de la recerca històrica a partir de la formulació de preguntes i l'anàlisi de fonts, per interpretar el passat, formar-se un criteri propi a partir del contrast d'informacions i desenvolupar el pensament crític.	Història
Competència 7. Analitzar les dinàmiques d'interdependència entre diferents agents en el context d'un món globalitzat per avaluar els compromisos de cooperació, promoure actituds solidàries i proposar alternatives a les problemàtiques locals i globals basades en la cultura de la pau i en la consecució d'un món més solidari i sostenible.	Història

TRACTAMENT DELS TRES COMPONENTS TRANSVERSALS⁵ DE LES COMPETÈNCIES CLAU DEL BATXILLERAT

- Pensament crític: l'alumnat haurà de mostrar quina és la seva posició i argumentar-la convenientment amb el suport documental.
- Gestió i comunicació de la informació: tant la resolució del cas plantejat en l'activitat inicial com en altres activitats de desenvolupament, l'alumnat ha de manejar diferents tipus de documents per poder proporcionar una resposta a la demanda. Mentre que en el primer cas es proporcionen directament els documents, en els altres haurà de cercar i seleccionar la informació que consideri pertinent. Així mateix, com a culminació de l'aprenentatge, també es demana a l'alumnat una exposició escrita.

⁵ Components transversals de les competències clau: la resolució de problemes a partir de l'aplicació integrada de coneixements, la gestió i comunicació de la informació i el pensament crític.

OBJECTIUS D'APRENENTATGE I CRITERIS D'AVALUACIÓ

Objectius d'aprenentatge⁶ Què volem que aprengui l'alumnat i per a què? CAPACITAT + SABER + FINALITAT	Criteris d'avaluació⁷ Com sabem que ho han après? ACCIÓ + SABER + CONTEXT ⁸
1. Analitzar l'impacte de la guerra d'Espanya en la població civil per prendre consciència de les conseqüències dels conflictes bèl·lics.	1.1. Analitzar i contrastar diferents fonts històriques sobre la intervenció internacional en la guerra d'Espanya per prendre una posició crítica davant de qualsevol conflicte bèl·lic. 1.2. Usar adequadament el vocabulari específic de la història contemporània mitjançant la lectura activa, l'elaboració de textos escrits, les intervencions orals i les produccions audiovisuals, construint un discurs rigorós, coherent i inclusiu.
2. Analitzar i contrastar diferents fonts històriques sobre la intervenció internacional en la guerra d'Espanya per prendre una posició crítica davant de qualsevol conflicte bèl·lic.	2.1. Fer servir la informació apresada sobre l'impacte de la guerra d'Espanya sobre la població civil, per escriure un manifest per al dia de la pau, tot adoptant una postura crítica davant el conflicte bèl·lic d'Ucraïna. 2.2. Plantejar algunes propostes d'acció que fomentin una actitud solidària i pacífica i alternatives davant de les problemàtiques que es viuen actualment a escala local, europea i global.

⁶ Les competències específiques estan formulades de forma general i convé concretar-les per definir quins seran els aprenentatges que s'adquiriran amb la realització de la situació d'aprenentatge. Aquesta concreció ha de permetre formular unes competències pròpies de la situació d'aprenentatge que són l'equivalent dels objectius d'aprenentatge.

⁷ Els criteris d'avaluació es poden desplegar en indicadors. Un objectiu d'aprenentatge pot relacionar-se amb un, dos o més criteris d'avaluació.

⁸ El context ha d'incloure les condicions en què s'hauran d'evidenciar els aprenentatges.

SABERS

Amb la realització d'aquesta situació d'aprenentatge es tractaran els sabers següents:

	Saber	<u>Matèria</u>
1	Ús de fonts històriques diverses per a la construcció del coneixement sobre el passat recent. Contrast i valoració crítica d'informacions diferents, incloent-hi les dels mitjans de comunicació, sobre un mateix fet o fenomen, valorant solucions i alternatives als problemes.	Història
2	Ús dels mitjans, gèneres i formats digitals diversos per crear produccions personals i comunicar resultats de les recerques. Ús dels recursos propis de l'audiovisual, el cinema i la fotografia en la creació de productes digitals en la narració de fets, en l'expressió de sentiments i en la denúncia de situacions de violència o discriminació que afectin col·lectius i persones.	Història
3	Valoració del paper de les persones, individualment i col·lectivament, com a subjectes de la història i exercitació de l'empatia històrica, especialment amb col·lectius minoritzats.	Història
4	Elaboració de judicis propis i argumentats davant problemes d'actualitat contextualitzats històricament i establiment de vincles entre el passat i el present. Defensa i exposició crítica per mitjà de presentacions i debats.	Història
5	Anàlisi del context de la insurrecció militar i de les fases principals de la Guerra Civil. Establiment de relacions amb la situació internacional: l'auge dels totalitarismes i els feixismes, la Segona Guerra Mundial i l'Holocaust.	Història
6	Anàlisi de la situació de Catalunya durant el conflicte: guerra, revolució i situació de la població civil a la rereguarda. Explicació argumentada del desenllaç de la guerra i de les conseqüències del conflicte: repressió, exili i resistència.	Història
7	Distinció i complementarietat entre la història i la memòria. Preservació de les memòries plurals de persones i col·lectius de l'entorn proper. Valoració de la funció de la memòria històrica en la construcció del futur.	Història

DESENVOLUPAMENT DE LA SITUACIÓ D'APRENTATGE

Quines són les principals estratègies metodològiques que es preveuen utilitzar?, quins tipus d'agrupament realitzarem?, quins són els principals materials que necessitarem?, etc.

La situació d'aprenentatge fa ús de diverses tècniques de treball col·laboratiu i potencia l'avaluació formativa. Es pretén que l'alumnat, a través de l'accés a fonts documentals, desenvolupi l'empatia històrica. Es fomenta, també, l'ús de les tecnologies per presentar els productes del procés d'aprenentatge.

ACTIVITATS D'APRENTATGE I D'AVALUACIÓ

Activitat	Descripció de l'activitat d'aprenentatge i d'avaluació	Temporització
Activitats inicials <i>Què en sabem?</i>	<ul style="list-style-type: none">- Per grups, es llegiran documents amb testimonis personals per entendre les motivacions de dones i homes de perfils diferents que van decidir anar a lluitar a la guerra d'Espanya i a la guerra d'Ucraïna com, per exemple, diverses cartes i diaris personals escrits per brigadistes internacionals. També es poden incloure altres documents amb combatents que han estat forçats a anar a la guerra (perquè han estat cridats a files, per exemple) o amb mercenaris.- En el gran grup, es farà un recull de les motivacions per participar, a títol individual o col·lectiu, en els conflictes bèl·lics internacionals.- A partir de les reflexions realitzades, el o la docent iniciarà un debat intentant buscar els motius pels quals una persona decideix anar a lluitar en una guerra en la qual d'entrada no té una implicació directa o no hi està obligat.- Es compartiran els objectius de la situació d'aprenentatge i els criteris d'avaluació amb l'alumnat per crear conjuntament el context i el repte de la situació d'aprenentatge. A través d'un diàleg, es formularà què esperen aprendre d'aquesta situació d'aprenentatge.- Es planteja l'elaboració d'un pòdcast com a producte final (prèviament caldrà consensuar què ha de contenir i com s'ha de fer) i se n'escoltaran diferents models.	1-2 sessions

Activitat	Descripció de l'activitat d'aprenentatge i d'avaluació	Temporització
<p>Activitats de desenvolupament <i>Aprenem nous sabers</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - S'introdueixen els sabers nuclears de la guerra d'Espanya, tot formulant la pregunta: va ser la guerra d'Espanya una confrontació civil? Aquesta pregunta es pot formular també pel que fa a la guerra d'Ucraïna, per ajudar l'alumnat a adquirir un posicionament crític davant els interessos creats al voltant de les guerres (dominació territorial, control ideològic, interessos econòmics, venda d'armes...). Al llarg de la situació d'aprenentatge, l'alumnat haurà d'adornar-se de les implicacions internacionals que adquireixen la majoria dels conflictes bèl·lics. - Es fa servir la tècnica cooperativa del grup d'experts: de primer, l'alumnat es dividirà en grups base per, a continuació, reunir-se amb altres companys i companyes de classe per convertir-se en especialistes o experts en un tema. Cada alumne haurà d'adquirir la informació que li donarà l'expertesa a partir de diferents fonts proporcionades pel professorat i, més tard, compartir la informació amb la resta de companys i companyes del seu grup base. Finalment, hauran de sintetitzar i organitzar la informació treballada en un mapa conceptual. - A tall d'exemple, es poden treballar els següents temes: <ul style="list-style-type: none"> - Grup 1: Combatents espanyols - Grup 2: Combatents estrangers - Grup 3: Els infants de la guerra - Grup 4: Les dones a la rereguarda - ... 	<p>3-4 sessions</p>
<p>Activitats d'estructuració <i>Què hem après?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Un cop analitzada i sintetitzada la informació, cada grup haurà de posar-se en la pell d'un dels testimonis de la guerra treballats abans (combatents, infants, dones...). L'alumnat, per parelles, haurà de pensar unes preguntes per fer una entrevista fictícia al personatge triat i també haurà de crear les respostes. Es pot fer per escrit i, alhora, gravar un pòdcast. L'entrevista haurà de plasmar allò après en la realització de la situació d'aprenentatge. - Paral·lelament, cada parella d'alumnes seleccionarà una fotografia que sigui representativa del contingut o del fet històric explicat al pòdcast. Cada fotografia inclourà un codi QR que permetrà escoltar el pòdcast. - El pòdcast serà coavaluat pel o per la docent i per la resta de companys i companyes, els quals compartiran la mateixa rúbrica. 	<p>3-4 sessions</p>

Activitat	Descripció de l'activitat d'aprenentatge i d'avaluació	Temporització
Activitats d'aplicació <i>Apliquem el que hem après</i>	<ul style="list-style-type: none">- Es fa lectura analítica de diversos manifestos (models seleccionats pel professorat) per aprendre a redactar textos d'aquesta tipologia.- Es fa una presentació d'alguns casos de resolució pacífica dels conflictes per mitjà del consens i la reparació.- A partir dels coneixements i de la informació que han obtingut els i les alumnes, cada grup haurà d'elaborar un Manifest per la Pau, on s'exposaran els motius per rebutjar un conflicte armat i que contindrà també una alternativa pacífica per a la resolució de qualsevol conflicte armat. A continuació, se'n farà una lectura conjunta i se n'escollirà un, amb les millores que necessiti.- El 30 de gener l'alumnat organitzarà un acte a l'hora del pati on es llegirà públicament el manifest i s'inaugurarà una exposició a l'entrada de l'institut on tota la comunitat educativa podrà tenir accés als pòdcasts, mitjançant l'escàner dels codis QR, i a les fotografies representatives dels diferents personatges treballats.- Finalment es realitzarà una activitat avaluadora qualificadora individual en què cada estudiant haurà de redactar a casa un text argumentatiu per donar resposta a les preguntes: Per què un conflicte armat no és la solució als problemes entre estats? Quins interessos s'amaguen rere les guerres?	2 sessions

MESURES I SUPORTS UNIVERSALS⁹

El plantejament de la situació d'aprenentatge inclou un conjunt de mesures i suports per tal de facilitar l'aprenentatge a tot l'alumnat perquè:

- Facilita la col·laboració entre els i les alumnes i estimula el suport entre iguals, a banda de l'acció docent.
- Anticipa i estructura els continguts i conceptes clau i permet la reflexió personal i compartida dels aprenentatges desenvolupats.
- Clarifica les tasques que cal dur a terme en cada activitat.

Les mesures que s'aplicaran i que permeten crear contextos educatius inclusius són les següents:

- Disseny universal per a l'aprenentatge (DUA)
- Aprenentatge cooperatiu
- Avaluació formativa i formadora

MESURES I SUPORTS ADDITIONALS¹⁰ O INTENSIVS¹¹

Quines mesures o suports addicionals o intensius es proposen per a cadascun dels alumnes següents:

Alumne/a	Mesura i suport addicional o intensiu

⁹ Les mesures i els suports universals són els que s'adrecen a tots els alumnes. Han de permetre flexibilitzar el context d'aprenentatge, proporcionar als i les alumnes estratègies per minimitzar les barreres de l'entorn i garantir la convivència i el compromís de tota la comunitat educativa.

¹⁰ Les mesures i els suports addicionals s'adrecen a alguns alumnes. Permeten ajustar la resposta educativa de forma flexible, preventiva i temporal, focalitzant la intervenció educativa en aquells aspectes del procés d'aprenentatge que poden comprometre l'avenç personal i escolar.

¹¹ Les mesures i els suports intensius són específics per als i les alumnes amb necessitats educatives especials, estan adaptats a la seva singularitat i permeten ajustar la resposta educativa de forma extensa, amb una freqüència regular i, normalment, sense límit temporal.